

POGAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

10. číslo

Budziszyn, septembr 1951

Lětnik 1

Bibliske rozpominanje

„Ja sym Knjez, twój Bóh, kiž sym tebe wuwjedl z egiptowskeho kraja, z teje robotneje chěže. Ty njesměš žanych druhich bohow měc při mni.“ (2. knihi Mójzasowe 20, 2 a 3.)

Njeje so či, luby křescano, někak wostudziło tych wjele njedzelskich kemšow a přédowanjow a cyrkwinskih swjedzenjow? To maš hnydom w jednym měsacu žnjowjy džakny swjedžen, njedzelu znutřkowneho misionstwa, kemše za wotewrjenje pačerskeje a nabožinskeje wučby a snano k tomu hišće kermušu. Woprawdže, strach je, zo můžemy so w našim času tež w nabožinskim žiwjenju rozpróšić do njeplódného rozšćápného wašnja.

Jedne nas tomu wuchowa: Stajmy přeco Boha do srjedzišća našeho skutkowanja a mysljenja, to rěka, prašejmy so při wšitkich tutech składosćach, što je Bóh?, što wón dawa?, što wón žada?

Stó je Bóh, to prašamy so tež w tutym rozpominanju. Bóh dawa wotmołwu w swjatym pismje. Wón praji: „Ja sym Knjez, twój Bóh.“ Přéd tym rozpadnje člowska hordosć a nadutosć. Tu nješteji před nami někajki člowjek, njech by byl tak wulki, kaž chce, ale žiwy Bóh, před kotrymž my člowjekojo smy próch a popjeł. Wobaraj so, kaž chceš, před tutym „Ja sym“ zahinje twoje małe byće. Kak bludni smy my člowjekojo, hdyž měnimy, my sami smy hłowna, najwažniša wěc, wokoło nas ma so wšitko wjerćeć. Kóžda zełharna člowska krasnosć je zničena, hdyž wšehomócný Bóh Knjez před nas stupi. Ja sym Knjez, tak wón nam přiwoła. Wbozy ludžo, kiž chcedža so zady chuduškeje člowskeje mudrosće schować: Žadyn Bóh njeje, a to tohodla praja, dokelž jich hrěšne žiwjenje Bože swjate wašnje nje-

znjese. Sy so na to dopomnił, hdyž sy swoje sywy wusywał, zo by so k Bohu modlił, hdyž sy so w twojim džěle prócował, zo by jeho prosyl wo wuspěch, hdyž sy swoje žně žnjał a chował, swoju mzdu brał, zo by so jemu džakował?

Twoja próca by byla podarmo, njeby Bóh wostał při swojim slubjenju: „Dołhož zemja steji, nje-dyrbi přestać syw a žně, mjerznjenje a čopłota, lěčo a zyma, džeń a nóc.“ Na Božim žohnowanju wšitko zaleži.

Tutón wěčný, wšehomócný, swjaty Bóh chce być twój Bóh. Z tutym wuprajenjom so Bóh sam nam dawa. Wón poskičuje nam swój škit a wobradzi nam pokoj. Chce kaž wótčec so za nas starać a wšitko, štož póscele, nam dobremu dać sluzić. Swjate pismo samo dawa přiklad tajkeje Božeje miłosće a smilnosće. Wón dopomni swój lud, zo je jón z Egiptowskeje, z teje robotneje chěže wuwjedl: Jedyn potlóčeny lud zwěri sebi na přikaznju Najwyšeho swoje putace rječazy wotfrásć bjez toho, zo by někak prihotowany byl na dołhe pućowanje w puscinyje. Poražaca powěsć jich dochwata: Egipćenjo su za nami, nanajlěpje wobronjeni a ze spěšnymi wójskimi wozami. Přéd tym zda so wuchowanje być njemóžne. W stysknym wołanju pytaja pomoc pola Boha a wón njemóžne sćini móžne. Bóh wotewri jim puć přez morjo, wójskej Egipcánow pak da w žolmach zatepić. Tuta powěsć praji: Bóh pomha tym, kiž so jemu cyle dowerja, ale tež: Skaženje požrěje tych, kiž so Boha wotrjeknu. Chcemy so tola tež jako serbski lud přeco na to dopomnić. My člowjekojo noweho zakonja pak wěmy přez Jezom Chrysta hišće wjele wjace wo Božej swěrnosći a lubosći. Wón je nas wuswobodzil wot robotneje chěže hrěšneho ži-

wjenja a wěčného zatamanstwa, je přez našeho Zbóžnika přewynyl smjerć a nam zastup do wěčného žiwjenja wotewrił. Tajku wulku hnadu wopokazuje nam naš Bóh a dawa z tym wšitko druge přesa-hacy dar. Naš Bóh, tón Knjez pak tež žada.

My słowo: ty dyrbiš, ty njesměš, přerady njeslyšimy, hdyž so do nas měri. A tola kóždy wě, štož njeje nawuknył posłuchać, wostanje člowjek bjez směra a twjerdosće. Starši woprawdže džěcom žanu dobrotu njewopokazuja, hdyž je njenawuča na słowo posłuchać: ty dyrbiš, ty njesměš. Tak tež je naš Bóh Knjez kruteho porjada, nic zo by nas z tym krjudował, ale nam pomhał. „Ty njesměš žanych druhich bohow měc při mni.“ Přibóh njeje jenož drjewjany abo mosazny pòhanski přibóh. Luther někak tak praji: To je twój Bóh, na čož twoju nadžiju staješ a štož přewšo lubuješ. A što je, štož na š e mysele wobknježi, wo čim rěčimy wšědnje, před čim so bojimy, přez čo pytamy wupuć z wuskosćow? Je to wěčný, wšehomócný Bóh, jeho zakoń, jeho kralestwo, skutki lubosće, kiž so žadaja wot Božeho luda? My wšak smy tola nazhonili, kak je to wušło, hdyž so wulke džěle našeho luda zdžěla cyle zjawnje Boha wotrjeknychu a sebi člowjeka za Boha wuzwolichu, wot kotrehož sebi wšo dobre wočakowachu a kotrehož so pozdžišo bojachu a jemu posłuchachu tež w njekmanyh skutkach. Njesměrna žalosć je z tutoho přibóžstwa nastala. Kaž Bóh sam so tebi dawa, tak tež žada twojeho zboža dla cyle twoju wutrobu.

Boj so Boha wyše wšeho, wón je twój dobry Knjez. Lubuj jeho wyše wšeho, wón je twój swěrný pastyr. Dowěr so jemu cyle, wón je twój Zbóžnik. Hamjeń. H-r.

Poswjećenje noweho zwona w Hodźiju

W reformaciskim času wobse-
dza Hodzijska cyrkej, kiž je swj.
Pětrej a Pawołej poswjećena, na
swojej wěži 6 zwonow, kotrež
mócnje a krasnje klinčachu a zyn-
čachu. W léće 1580 pak woheń
wudyri a cyrkwinu třecha a wěža
so tehdom wotpalištej. Zwony so
při tym dospolnje zeškrěchu. Kaj-
ka zrudoba to za wosadu bě, mó-
žeja džensa wosebje či začuwać,
kotrymž je so na kóncu posled-
njeje žalostneje wójny samsne
abo podobne stalo! Ze zeškrěteje
maćizny dachu tehdom 10 lět poz-
džišo 2 nowej zwonaj leć. ke ko-
trymajž so hakle w léće 1823 třeći
mały zwón stowarši. W prěnj
swětowej wójnje njetrjebaše wo-
sada žaneho zwona wotedać, w
léće 1942 pak w zachu jej starej,
čescómnej zwonaj, kotrež běštaj
přez lětstotki swěru služiloj. Mě-
sto toho, zo kemši wołaštaj, dyr-
bještaj nĕmaj stać w lĕhwje zwo-
now pola Hamburga. W hođow-
nym času lĕta 1949 so wulki zwón
wróci, wjesele a džakownje wi-

tany wot cyteje wosady. Z wjeso-
losću so pak tehdom zmĕša zru-
doba: Srjedźny zwón njemóžeše
so zaso bratromaj stowaršić. Jako
w měrcu 1945 bomby na Hamburg
mjetachu, so z druhimi drohot-
nymi zwonami rozbi.

Krajny cyrkwinski zarjad pak
běše Hodzijskej wosadze kow ze
stareje maćizny přewostajil, z ko-
trejež zwonolijerstwo Schilling w
Apoldze rjany nowy zwón zhoto-
wi. A njedzĕlu, 2. septembra, běše
so na swoim žnjowym džaknym
swjedženju wulka wosada w do-
stojnym rjenje wupyšnym Bo-
žim domje zhromadžiła, jako so
tutón nowy zwón poswjeći. Knjez
superintendent Busch pokaza na
to, zo njeje jenož nadawk zwo-
now, pomhać wosadnym swójbne
swjedjenje porjeńšować, ale Boha
čescić a chwalić a ke Chrystusej
wjesc. Wón potom wosebje wulki
zwón postrowi a znowa poswjeći.
Knjez superintendent Mjerwa
sam bě zadžewany a da so wot
knjeza fararja Křižana Klukšan-

skeho zastupować, kiž je ze syn-
nem Hodzijskeje wosady. W swo-
jej narĕči přirunaše wosadu swójb-
nje z třomi synami w času wójny:
Husciošo bě tak, zo najmlódsi do-
ma wosta, staršej bratraj pak dyr-
bještaj domiznu wopušćić. Dru-
hdy je jedyn padnył a druhi so
domoj wrócił. Runje tak je so
stalo z Hodzijskimi zwonami. Wón
potom wosebje wukładowaše
serbske napismo noweho zwona:
„Zwony zwońće! Boha česće!
Přindźće wšitcy k Jezusej!“ Wón
poswjeći nowy zwón w mjenje
Boha Wótca a Syna a Swjateho
Ducha. A na to zwjeseli zynk tu-
toho zwona sameho a potom wšit-
kich třoch zwonow k přěnjemu
razej džakownu wosadu. Wosadny
farar so naposledku wšĕm džako-
waše, kiž běchu dopomhali, zo
wosada zaso wšĕ zwony na wěži
ma, hdzež dyrbja wisać a služić,
dołhož Boži dom steji, a česćeše
a chwaleše Boha, kiž bě wosadze
tajki rjany, njezapomnity džen
wobradžil. La.

Chrystus na dróhach swĕta

Dalše wo ewange'skim cyrkwiskim dnju w Barlinje

Sobustaw mlódeje wosady, hol-
ca z Brĕzy, rozprawja w scĕhowa-
cym wo zhromadźiznje w Barli-
nje, kotraž je so jej cyle wosebje
derje spodobała. Dokelž nas z tym
wjedze na polo zwonkowneho mi-
sionstwa a dokelž ewangelscy
Serbja tutón skutk cyrkwy jara
lubuja, njech so jejna rozprawa
tu přeloži:

„Chrystus na dróhach swĕta!“
Pod tutym hesłom zeńdžechu so
bratřa a sotry z cyleje Němskeje
a tež druhich krajow na lĕsnym
jewišću. Křescenjo z Jendzĕlske-
je, Ameriki, Afriki, Indoneskeje
a z Indiskeje wobswĕdčachu wul-
ku hnadu a krasnosć Božu, kiž so
w Jezusu Chrystusu zjewja. Z
wulkej wjeselosću slyšachmy,
kak tež w druhich džĕlach swĕta
Knjez Chrystus swoje kralestwo
twari. „Haj, Jezus je z dobyćelom
na kóždy pad“, z tym započa
swĕrny swĕdk z Indiskeje, kiž po-
strowi wot 186 milionow křescā-
now tam. So džakowaše němske-
mu misionstwu, zo bě jemu a jeho
krajaj žórlo mocy za žiwjenje a
wumrjeće pokazal. mjenujće
ewangelij. „Wam to jenož nie-
wĕrimy“, džeše wón. „zo je Jezus

Mesias, smy to wjele bóle sami
nazhonili.“ Mjez druhim praješe:
„Njeby to krasne bylo, jónu kře-
scānow ze wšĕho swĕta zhroma-
dźić a z nimi swĕtowy cyrkwin-
ski džen wotměwać?“ A na kóncu
wosebje pozbĕhowaše: „Njech je
Jezus přeco a wšudžom moja po-
moc!“

Dale rĕčeše zastupnik Luther-
skeho swĕtowego zwjazka z Ame-
riki a chwaleše wulku móc Božu,
kiž je runje w Barlinje widžeć.
„Z tym, štož nĕtko w Němskej
činiće, prawy puć za cyly swĕt
pokazujeće! My w našim džĕle
swĕta a wy w Ewropje mamy
samsne nuzy a hrĕchi, tohodla
trjebamy wšitcy samsneho Zbōž-
nika, kiž nam našu zlósc woda-
wa.“ Skónči z přirunanjom z wo-
sobinskeho žiwjenja: Nĕhdy běše
wulku Božu matru widzał, na ko-
trejž bě so čĕlo Chrystusowe zhu-
biło. Jenož jedna ruka bě hišće
zdžeržana. „A tuła ruka smy my!
Chcemy na přikaznju Chrystuso-
wu ludži na Boha pokazać.“

„Smĕm was bratrow mjenować,
dokelž smy jedne stadlo a jedyn
pastyr!“, tak jendzĕlski prezes
započa. „Wĕrne bratrowstwo steji

na zakładze slubjenja Božeho.
A Bože slowo dyrbi nas w našim
žiwjenju stajnje přewodžeć. Je-
nož tak dóndžemy k wottyknje-
nemu kóncuj.“ Powĕdaše nam, zo
běše nĕhdy swóy wupokaz zabył,
jako chcyše přez mjezu do dru-
heho kraja pućować. Za to tam-
nemu zastojnikuj swóy Nowy Za-
koń pokaza. A woprawdže dowoli
tón jemu, hranicu přestupić. „Tak
dyrbi Bože slowo wupokaz našeho
žiwjenja być, z kotrymž přez swĕt
dóndžemy do wĕčnosće.“

Na to rĕčeše wnučka Williama
Bootha, kiž běše armeju zboža
(Heil'sarmee) založil. „Sym so
w Parizu narodžiła a w Šwicy na-
rostla. Němsku lubuju, haj wšak,
lubuju cyly swĕt.“ Hačrunjež nje-
bě wjac dołho němsce rĕčała, nje-
da svoju narĕć tołmačić, dokelž
chcyše ze swojeje wutroby k na-
šim wutrobam rĕčeć. Wažne a
rjane bě tole slowo z jeje erta:
„Wójna je najwjetša zlósc na
Bozy a na ěłowjeskosći. Nad wšĕ-
mi rozdžĕ'amij swĕtowych nahla-
dow steji tola Boža lubosć. A sa-
ma Boža hnady poľna lubosć móže
miliony ěłowjekow wuchować!“
Dale praješe, zo je na cylym swĕće

skónčnje jenož jedna cyrkej. Čo-hodla? „Wosada je čelo Chrystu-sowe. A Chrystus měješe tež je-nož jedne čelo, nic dvě abo wjace! — A cyrkej dyrbi być městno, hdžež so rozlamane wutroby hoja.“

Wukńmy tola wot tuteje swěr-neje swědčerki, wšech ludži lu-bować. My smy tola bratřa! W tym wokomiku započa so trochu dešč hić. Nichtón pak nje-woteńdze. Jenož zwonkowy na-pohlad so přeměni. Nowiny polo-žichu za škit přez deščik na hlo-wy. A nětk so smilna sotra Lydia Vadanayakem z Madrasa w Indi-skej słowa jimaše. So wosebje Lipsčanskemu misionstwu džako-waše a džeše: „Poprawom ma kóždy křesćan być z misionarom, wšo jedne, hdžež steji.“ Wona sej přeješe za swój kraj, zo by so tam tež jónu telko křesćanow zhroma-džilo pod křižom Jezusowym kaž

tu na lěsnym jewišću. A cyle na kóncu rozprawi bruny profesor bohosłowstwa z Indiskeje wo no-wej wučbje, kiž so nětko w Indi-skej wupřestrěwa, změšana z kře-sćanstwa a póhanstwa. Tam maja tež Bože kaznje, ale na příklad plaći sedma kaznja jenož mjez domjacymi. Ewropčanej něšto kradnyć njeje potajkim z hrě-chom. Štóz chce zastupić do tam-neje nowoje nabožiny, dyrbi při-sahać. A wot přisahi móžeš so je-nož z pjenjezami wotwjazać. A tola njeje misionstwo a křesćan-stwo z tutym nowym hibanjom wohrožene. „Bóh budž chwaleny“, tak skónči, „kiž je dobył a nam dobyće da. A štož Chrystus je za-počal, tež krasnje wuwjedže.“

O Jezu, džělo twoje je,
ty sy jo prikazał,
a tohodla džě njezhinje,
kaž slubjenje sy da!“

Marianna Kirchhofec.

Minakalski farar Prawosław Kordina

(Pokročowanje)

W Nowej Pace je Kordina — kaž sam praji w swojim krótkim laćanskim žiwjenjoběhu — tež knihi wo českej reformaciji, wosebje tež wo Janu Husu, čitał. Džiwne je, zo hač dołal ničo w tym njewědžeše. Móžno, zo su tajke podawki chowancam semi-nara z wotpohladom zamjelčeli! Kordina pisa, zo je so do stawiz-now swojeje ródneje zemje wosebje zanurił. Z tym so wobtwjer-dži slovo prof. dra. Hromadki, kotryž nam njedawno praješe, zo je česki katolski duchowny po-dobny redkeji, hdyž ju běliš, ma druhu barbu. Je w tym něšto wěrnosće, dokelž runje w Čechach (a tež w Awstriji) su po bitwje na Bělej horje 1620 kóždu refor-maciju romsko-katolskeje cyrk-wje a wosebje ewangelske wěry-wuznaće surowje potłóčili, haj nimale wukorjenili, nic z mocu ducha ale z namocu a z mječom. Kordina pózna, zo w romsko-katol-skej cyrkwi njeje wšo tak, kaž dyrbjalo być po wučbje swjateho pisma. Tola měješe mlody kapłan w Nowej Pace hišće wěste na-džije, zo so stanu tež w romsko-katolskej cyrkwi hišće reformy. Tute nadžije njeběchu cyle bjez zmysła. Samo bamž Pius IX. nje-běše — znajmjeńša w přěních lě-tach wot 1846—1848 — wěstym reformam wotchileny, po rewolu-

ciji 1848 pak, předewšěm po léce 1850, swoje nahlady cyle změni. W Českej běše wulki rozděl mjez nižim duchownstwom a biskopa-mi. Niši duchowni běchu wosebje, štož pjenjezy nastupa, cyle wot-wisni. Chcychu synody wobnowić, kotrež běchu zašte. Chcychu sami svojich biskopow wolić. Tohodla je Kordina a z nim kapłan Tobia-šek w Jičínje a kapłan Hrubý w Pecce namoľwjenje na wosadnych wudał. W léce 1848 — hdyž so luda nabojachu — slubichu bis-kopja najprjedy tež reformy, ale při slubjenjach tež wosta. Mócny Metternich 13. 3. 1848 čekny a z nim tež kejžor. Wojerski rozkazo-war Windischgrätz pak rewolu-ciju w Čechach zniči a w léce 1849 bě zaso wšudžom „měr“.

Što nětko započec? Kordina wutra hišće někotre léta w Nowej Pace, ale póznawši, zo běchu so wšě nadžije na skromne reformy zhubite, rozsudži so na poslednju kročel. Jeho kolegojo so „chwa-lobnje“ podwolichu, dokelž hinak njemóžachu abo njesmědžachu. Tehdom w Českej hišće njebě móžno z katolskeje do ewangel-skeje cyrkwe přestupić. Hakle 8. 4. 1861 dóstachu ewangelscy w Českej a Awstriskej prawo, swoje wosady založować, ale tehdom hišće bě njemóžne přestupić, naj-mjenje za duchowneho. Kordinu chcychu z čežkej cyrkwinej po-

kutu pochłostać, ale běchu so my-lili. Kordina čekny. Skočiwši z wysokeho wokna klóštra pučo-waše přez Krkonoše (Riesengeb.) do Wrócslawja. Běše drje roman-tiske ale nic bjez stracha. Dyrbjachu so mjez stražemi něz hra-nicy stłóchnyć. A poradži so! Při tym je jemu jeho swěrný přečel hospodar Jan Havel (1823—1907) pomhał; je Kordinu hač k hranicy přewodžii. Pozdžišo je Havel dys a dys Kordinu w Minakale wo-pytał. Je tež Kordinowym džěcom kmóřil.

We Wrócslawje je so ewangel-ski generalny superintendent dr. Hahn wo českeho katolskeho ka-płana starał. Dr. Hahn hišće ničo njewědžeše wo nadawku germa-nizacije w cyrkwi, kaž w času Bis-marcka jeho naslědnik generalny superintendent dr. Erdmann, ko-tryž serbsku paćersku wučbu za-kaza. Wo tym pisaše nadrobnje H. J. Imiš a tohodla so na njeho přisłodžachu. Dr. Hahn bě naj-prjedy křesćan a dušowpastyr a nic germanizator. Česmy sej taj-kich sprawnych křesćanow a Němcow! Je cyle wopak, někoho dla jeho Serbstwa abo Něm-cowstwa hidžić. To je pohanske wašnje. Kordina je dra. Hahna prosyl jemu zmóžnić, zo by móhl w serbskej wosadze skutkować. Hahn to tež docpě. Kordina je po wuwučowanju w ewangelskej wě-rje k ewangelskej cyrkwi naj-skerje w Chołmje přestupil. Dyr-bješe so wěsty čas hišće wupru-wować. Tutón čas wužiwaše Kor-dina, zo by pola fararja Łahody w Chołmje pola Nizkeje prawje serbski nawuknył. Jan Łahoda běše récnje a basnisce wobdarje-ny. Mamy wot njeho wjele kěrlu-šow. Narodži so 1801 w Tunicach a zemřé 1871 w Chołmje. Rózbór-ski superintendent Šolta je potom Kordinu jako 34 lětneho pomoc-nika do swojeje wosady, do Kši-šowa, powolał. Po džewjeć měsa-cach pak Kordinu za archidiakona do Wojerec wuzwolichu. Nětko sym runje někotre stare Kordino-we zapisky wo zapokazanju we Wojerecach namakał. Je to waž-ne, dokelž stej so 1945 we Woje-recach měščanska cyrkej a fara wotpalitej a z tym wězo tež wšě zajimawe akty.

Wo tym přichodnje dale!

Dodawk: Lauček njeběše Slo-wjenc ale Slowak. Hl. P. B. č. 7/8.

Bž.

Serbowka w Surinamje

Podal O. Wićaz.

(Pokročowanje)

Poprawom běše to jara ćežko. Štóz chcyše so robočanskeho stawa wzdać, dyrbyeše so wukupić z wukupnym listom. Tón pak plaćeše 10 toler. Holca pak dōstawaše na cyle lěto jenož jedyn toler mzdy! Tola wona je so do Ochranowa dōstała. Kak je Marja Lobachec tam přišla, njewěmy. Najskerje je so tam skradžu podała, kaž druge holcy, wo kotrychž sym w lětušej protyce powědał. Ale w Ochranowje su ju přistajili, hdyž tam ponižnje prošeše wo službu w sotrowni, a bōrzy ju tež přijachu do bratrowskeje wosady. — Z česću tam nětko na Božich službach nošeše różowu kapičku knježnow, sama najrjeńša kwětka w zahrodže młodžiny, a z nutrneje wutrobu spěwaše sobu w sotrownym chōrje. Tam dōńdže k njej hlōs Boži. —

Ženje njeje wo tom, štož so jej nětko sta, hinak sudžiła. — W dalokim Surinamje, na kromje južnoameriskeho pralěsa, skutkowaše jako misionar Ochranowski bratr Jan Bohalub Hartmann, chutny a wěrjacy čłowjek. Jako nježenjeć běše do dalokeho kraja wučahnył. Po něšto lětach, hdyž běše sebi swój statok založil, pisaše do Ochranowa na direkciju, zo nuznje trjeba mandželsku. Ale kotra knježna by móhla najlěpje tutomu misionarej w jeho strašnym džele při boku stać? Při ženětwje hladachu jenož na počinki a duchowne dary. Prašachu so serbsku kuoharku w sotrowni, Marju Lobachec. A jako so jej tuto prašenje dōsta, wuzna sebi hnydom kaž Rebelka, zo přińdže prašenje wot Boha. Wona so njeboješe dalokeho pućowanja přez hrōzbnemorjo na plachtatej lōdži, kiž traješe wjele njedzel a běše dosć strašne. Njeboješe so džěla a skutkowanja na cuzej surinamskej zemi.

Surinamska słuša džensa hišće do najnjestrowsích krajow cyłego swěta. Kraj je nimale runy a přimōrski. Ludžo nimaju tam wody hač jenož z dešća, woda rēkow přińdže z bahnaw a je tak nještrowa w tutej horcej krajinje, zo njemōže žadyn ewropski čłowjek tutu wodu pić. Wón by hnydom

strašnje schorił a wumrět. Žalostne chorosće tam knježa. Čorna a žolta zymica, elephantiasis, mōr a druge žadlawe chorosće tam zachadžeja. Z bahnaw lahnu so tołste mrōčele kałatych kuntworow, kiž ze svojim žahadłom čwakojty (bacile) přenošuja, zawiniki tutej chorosćow. Marja Lobachec so tu njeboješe pohanskich wobydlerjow, zwjetša to čornojtych njewōlnikow, kiž běchu so tam z Afriki přiwozyli, dokelž mōžeja jenož woni w tutej heli wutrać a džělać. Přetož džělaćerjow tu trjebaja. Kraj je nimo měry plōdny a rosće tam kaž w paradizu. Jeho wobsedžerjo běchu bohaći Nižozemjenjo, hrubi ludžidračcy. Tući wězo misionarow z Ochranowa njewitachu, bojachu so, zo w jich njewōlnikach zbudža čłowske wědomje, zo wusyja do čornuchow njepokoj. Što pak su tehdy naši Ochranowscy bratřa činili? Njesmě so to nihdy zabyć! Su so sami na njewōlniske wiki stajili, zo bychy so z dobrej wolu do njewōlnistwa předali a dōstali přez to přistup do kraja!

Jako so Jan Bohalub Hartmann z Marju Lobachec woženi, mējachu Ochranowscy bratřa hižo rjanu misionisku staciju pola města Paramaribo. Ale hida nižozemskich bohačkow přećiwu misionaram přeco hišće wobsteješe. Tež Marja Lobachec je pod njej ćežko čerpić mēta. Ze swojeje stacije nošachu Ochranowscy bratřa křescanstwo do ameriskeho pralěsa, hdžež čornuchojo, kiž běchu swojim nižozemskim knježkam wučeknyli, we wuchowaných wjeskach bydlachu, a w pralěsu založichu bratřa z wulkej lubosću a prócu małe křescanske wosady. Tu nětko Marja Lobachec hromadže ze svojim mandželskim wot lěta 1826 sem skutkowaše. Porođi jemu wjace džěci, kotrež pak dyrbyeše wšitke hižo do jich sedmeho lěta do Ewropy pošćać, dokelž mōžeja džěci hišće mjenje hač dorosćeni tute žadlawe podnjejbo znjesć. Džěci wukublachy so w Małym Wjelkowje. Běše to za Marju Lobachec jara ćežko, přetož ani jeničkeho džěsća njeje wjace wohladała. Wona běše přeswědčenja, zo městno, na kotrež běše ju Bōh Knjez powolał, nihdy

njesmě wopuścić. Swojeho Zbōžnika dla je so swojich najrjeńšich maćernych radosćow wzdała! — Bōjska lubosć běše w tutej Serbowce žiwa!

Najskerje w lěće 1844 zhubi tež swojeho mandželskeho, kiž — hewak cyle strowy a sylny muž — nahle na zymicu zemrě. A nětko steješe cyle sama w dalokej cuzej krajinje. Nichtō so jej njeby džiwał, hdy by so domoj wrōčila k svojim horcolubowanym džěćom. Ale wona tu wosta. Běše tam drje hišće druhich misionarow, ale mordarskeho podnjejba dla njechaše z nich žadyn do strašneho pralěsa hić. Štō budže nětko z tymi małymi rozprōšenymi wosadami w pralěsu? Snano zaso wrōćo padnu do něhdušeho pochanstwa? O nē! Marja Lobachec ze serbskeho Turnowa tu je, kiž pod palmami a bananami nutnje spěwa swój serbski Wōtčenaš. — A z toho serbskeho modlenja čerpa tajkeje mocy, zo so hnydom rozsudži, na městno tutejch bojazliwych mužow stupić. — Lutka sama, bjeze wšeje bojose, z wulkej dowěru do swojeho Zbōžnika, pućowaše wot nětko přez pućiny ameriskeho lěsa. Tam wopytowaše wosyroćene wosadki, tam wona předowaše, wučeše, wothladowaše chorych, zastarowaše džěci. Nižozemscy bohačkojo ju přescěhowachu. Ach, što bē jej wo to! Hdžež běše podnjejbo najbōle strašne, hdžež běše služba najbōle wobćežna, hdžež běchu tradanja a sebjezaprěca najwjetše, tam wona skutkowaše.

(Skōnčenje scěhuje.)

Žnjowe džakne swjedženje

Hdyž su burjo swoje žita dom zwozyli, swjeća naše ewangelske wosady sakskeje cyrkwe swoje žnjowe džakne swjedženje — kōnc žnjeńca abo započatk pōžnjeńca. Ze šćedrej ruku dawaju burjo wot pōlnych plōdow za dobre zaměry. Z Njeswaćidla je sej znutřkowne misionstwo cyle čezite awto połne wotwjez!o. Stari, bēdni a chori w Drježdžanskich wustawach budžeja jěsć chlěb, za kotryž je zorno w Serbach narostlo.

Bōh Knjez chcył zohnować daricelow a tež tamnych, kotřiž dary dōstachu, z nowymi mocami čěla a duše. W.